

Faculteitsdag 2014 Tilburg School of Catholic Theology

Op vrijdag 28 november organiseerde de Tilburg School of Catholic Theology (TST) haar jaarlijkse Faculteitsdag met als thema 'Liturgische Koormuziek'. Mgr. dr. Van den Hende was hoofdspreker. De bisschop van Rotterdam is 2^e referent voor liturgie, tevens voorzitter van de subcommissie Kerkmuziek. Daarnaast is hij lid van de Nationale Raad voor Liturgie (NRL), met aandacht voor kerkmuziek. De inleiding van de bisschop kreeg als thema mee 'De plaats en het eigene van de liturgische koormuziek in de liturgie van de Kerk'.

De middag opende met een pontificale eucharistieviering waarin kardinaal Eijk hoofdcelebrant was. Daarna volgde de openingslezing van Mgr. Van den Hende. De bisschop sprak over de plaats en het eigene van de liturgische (koor)muziek in de liturgie van de Kerk vanuit de documenten van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965), maar ging alvorens dat te doen in op het motu proprio 'Tralae sollicitudini' van paus Pius X. Dit document over de muziek in de liturgie kwam uit op 22 november 1903 (op het feest van Sint Caecilia). Paus Pius X benadrukte in dit document dat liturgische muziek een gewijd karakter moet hebben.

Mgr. Van den Hende werkte dit daarna verder uit. Hij gaf onder meer aan dat gewijde muziek integraal onderdeel van de liturgie is en dienstbaar moet zijn aan het eigenlijke doel van de liturgie, namelijk de eer van God en de heiliging en opbouw van de gelovigen.

Paus Pius X spreekt in zijn motu proprio van de actieve deelname (*partecipazione attiva*) van de gelovigen aan de (hoog)heilige geheimen en aan het openbare en (hoog)heilige gebed van de Kerk. Die uitdrukking komt niet letterlijk terug in de constitutie over de liturgie *Sacrosanctum Concilium* van het Tweede Vaticaans Concilie. Deze spreekt wel over de deelname aan de liturgie als *participatio actuosa* (art. 14), wat in Nederlandse vertalingen wordt vertaald met actieve deelname.

Bisschop Van den Hende: "Het gaat niet zozeer om een actieve deelname aan de liturgie in de zin van gewoon actief meedoen. Het gaat om een actieve deelname van de gelovigen op een andere, een diepere manier. Het gaat om een volledige, bewuste en actieve deelname aan de liturgie van de Kerk."

Het eigene van de liturgische muziek is vóór alles dat het bestemd is om in de Kerk dienstbaar te zijn aan de viering van de liturgie. Daarom is het nodig [1] dat de gewijde muziek ten volle samenhangt met de teksten in de liturgie (zoals de heilige Schrift en de gebeden), de constitutie *Sacrosanctum Concilium* (art. 112) onderstreept dat de gewijde muziek gebonden is aan de woorden van de liturgie; [2] dat de gewijde muziek op adequate wijze correspondeert met de rituelen en handelingen in de liturgie, en [3] dat de gewijde muziek de onderscheiden momenten in de liturgie en het karakter van de verschillende tijden in het kerkelijk jaar op een goede manier weet te vertolken. Dit alles met het oog op het tweeledige theologische doel van de liturgische muziek, i.e., 'de verheerlijking van God en de heiliging van de gelovigen' (SC 112).

De bisschop rondsloot af met een aantal korte opmerkingen over geloof. Wanneer koorleden inzicht hebben in de inhoud en betekenis van de liturgie en ook zelf groeien in hun verbondenheid met

Christus de levende Heer, stellen zij niet alleen hun stem maar ook hun (groeierende) geloof op persoonlijke wijze ter beschikking aan de geloofsgemeenschap die liturgie viert.

Bisschop Van den Hende: "Gesterkt en toegerust mogen wij ons door de Heer laten zenden met de opdracht het evangelie te verkondigen in woord en daad, zodanig dat ook ons leven van alledag uiteindelijk een lofzang wordt voor de Heer in de concrete dienst aan onze naaste." Met een verwijzing naar de woorden van paus Benedictus XVI uit de encycliek *Deus Caritas Est* (2006): "Eredienst zelf, eucharistische gemeenschap, omvat de werkelijkheid van zowel bemind worden als ook anderen op hun beurt liefhebben. Eucharistie die zich niet vertaalt in concrete beoefening van de liefde is ten diepste onvolledig" (art. 14). Bisschop Van den Hende: "Moge de liturgische muziek, met het gregoriaans voorop, de eredienst in onze Kerk steeds opnieuw verrijken tot verheerlijking van God en tot heiliging van de gelovigen" (*Sacrosanctum Concilium*, art. 112).

Voor het volledige programma van de Faculteitsdag 2014 zie de website van de TST